

250523

Till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2025 -05- 23

Dnr 1810-2024/25

Massdöden i Gaza och biståndsministerns tjänsteutövning

Den humanitära katastrofen i Gaza är väl känd. Den har pågått under lång tid. Sjukhus bombas. Civila mördas. Barn dödas och svälter ihjäl. Nyligen kom varningen från FN att tusentals spädbarn i Gaza riskerar att dö om de inte får hjälp.

Den humanitära katastrofen är ett faktum.

FN och internationella hjälporganisationer som t.ex. Läkare utan gränisar har larmat om katastrofläget.

Sidas humanitära avdelning vill återuppta biståndet till FN-organet Unrwa, som är den organisation som ger mest hjälp till Gaza. Avdelningen har gjort en omfattande rapport om Unrwa och om deras möjlighet att verka i Gaza och på Västbanken.

Enligt medieuppgifter så kommer tjänstemännen på Sida fram till att Unrwa är den organisation med bäst resurser och möjligheter att verka i regionen. Genom Unrwa når hjälpen de behövande mest effektivt, enligt Sidas rapport. Men regeringen har sedan december klippt banden med Unrwa, med hänvisning till att Israel förbjudit den.

Trots Sida-tjänstemännens gedigna rapport och analys av vilken slags hjälp som når fram bäst i Gaza har Sidas ledning valt ett annat beslut, enligt medieuppgifter. Enligt generaldirektören kommer Sida inte att ge pengar till den nödhjälpsappell som Unrwa gått ut med, med anledning av katastrofläget i Gaza. Detta på grund av hur Sidas generaldirektör tolkar regeringens linje och styrning av myndigheten, bland annat myndighetsinstruktionen.

Bland annat Raoul Wallenberg-institutet har ifrågasatt regeringens hållning ifråga om Unrwa. Raoul Wallenberg-institutet var enligt DN med och utredde Unrwas förmåga att arbeta som en neutral aktör i Mellanöstern under våren 2024. Institutets chef har till DN sagt: "Vi tog reda på om Unrwa kunde leva upp till neutralitetsprinciperna och vi kunde klargöra att det kan de absolut. De är förmodligen några av de bästa i klassen eftersom de är så noggrant påpassade av olika parter."

Därutöver bör erinras om att så väl Storbritannien, Frankrike som Tyskland har upprepat sitt stöd till Unrwa och deras arbete.

Tekniskt sett kan Sida bevilja bistånd till Gaza, eftersom myndighetens humanitära avdelning har rätt att svara på nödhjälpsapeller likt den Unrwa gått ut med, enligt vad som framkommit i media. Men det har Sida alltså valt att ändå inte göra med hänvisning till regeringens politik och styrning av myndigheten.

Bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M) har dock till svensk allmänhet, i media, med anledning av nyhetsrapporteringen om katastrofläget i Gaza bland annat sagt att Sverige är ett av länderna som går längst i EU och att Sverige vill att mer hjälp släpps in till Gaza, att mer hjälp ska nå fram till Gaza, och så vidare.

Enligt DN är USA och Sverige de enda tidigare biståndsgivarna som helt avbrutit stödet till Unrwa. Sverige är alltså det enda EU-land som klippt banden till Unrwa.

Biståndsministerns utsagor framstår som åtminstone felaktiga, men även vilseledande med syfte att föra allmänheten bakom ljuset – i och med uppgifterna som framkommit om att Sida inte ens vågar svara på en nödhjälpsappell för att få in mer stöd till befolkningen i Gaza, med hänvisning till regeringens politik och styrning av myndigheten.

Med anledning av massdöden i Gaza och regeringens agerande, är det angeläget att konstitutionsutskottet granskar biståndsministerns tjänsteutövning, inklusive regeringens styrning av Sida, ministerns utsagor samt även ministerns tjänsteutövning ifråga om regeringens efterlevnad av Sveriges internationella förpliktelser, reglerade i bland annat olika konventioner, som rör omvärldens ansvar att agera vid exempelvis krigsbrott, folkmord, etnisk rensning och andra övergrepp, och även Sveriges åtaganden att agera i enlighet med de humanitära principerna, som bland annat innebär att humanitärt bistånd ska föras enbart utifrån behov, inget annat.

Jag skriver denna KU-anmälan för att biståndsministerns tjänsteutövning väcker frågor och behöver granskas. Regeringen måste hållas ansvarig. Därutöver hoppas jag att detta ska bidra till att regeringen inser att de måste lägga om sin politik och därmed ökar stödet till barnen och övrig civilbefolkning i Gaza.

Laila Naraghi
Riksdagsledamot (S)